

Пішохідний туристичний маршрут I категорії складності у Закарпатській області

<https://doi.org/10.17721/2786-4561.2023.3.2-7/13>

Чесановський О.В., Купач Т. Г.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна,
chesoleksandr@gmail.com

Надійшла до редакційної колегії 20.11.2023.

Прийнята: 30.11.2023

Анотація. Робота пропонує та наводить приклад організації та проведенню пішохідного туристичного походу першої категорії складності в Закарпатською

областю. При визначенні треку маршруту було вивчено фізико-географічні особливості території області, що мають значення при організації пішохідних маршрутів, а також ймовірні проблеми та ризики при організації походу. В статті вивчено наявність природних атракцій території проходження маршруту походу, які можуть бути включені у маршрут. Дослідження містить детальну інформацію про сам маршрут, тривалість та відстань прогулянок, а також висновки та рекомендації для тих, хто організовує подібні прогулянки в майбутньому. У роботі розглядаються основні аспекти планування маршруту та схема треку, наводяться приклади місць ночівлі, особливості забезпечення безпеки та необхідне спорядження. Результати дослідження можуть бути використані для організації та проведення пішохідних екскурсій в інших частинах Закарпатської області.

Ключові слова. Туризм, спортивний туризм, туристичний похід, пішохідний туризм.

Hiking tourist route of the I category of difficulty in the Zakarpattia region

Chesanovskyi O., Kupach T.

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine,
chesoleksandr@gmail.com

Abstract. The paper proposes and provides an example of organising and conducting a hiking tour of the first category of difficulty in the Zakarpattia region. When determining the route track, the natural geographical features of the region's territory, which are important in the organisation of hiking routes, as well as possible problems and risks in the organisation of the hike, were studied. The article examines the presence of natural attractions in the area of the hiking route that can be included in the route. The study contains detailed information about the route itself, the duration and distance of the walks, as well as conclusions and recommendations for those organising similar walks in the future. The study discusses the main aspects of route planning and track layout, provides examples of overnight accommodations, safety features and necessary equipment. The results of the study can be used to organise and conduct walking tours in other parts of the Zakarpattia region.

Keywords: Tourism, sports and recreational tourism, hiking, walking tourism.

Вступ. Закарпатська область є одним з найперспективніших регіонів України з точки зору спортивного туризму. Туристична галузь в цілому відіграє важливу роль в економіці регіону завдяки унікальному рекреаційному потенціалу, сприяє розвитку спортивного туризму та щороку приваблює до Закарпаття велику кількість туристів. Основними напрямками розвитку туризму в області є бальнеологічний, гірськолижний та пішохідний туризм. В Закарпатській області створені всі умови для розвитку національного та міжнародного туризму, який набуває все більшої популярності. Важливим фактором покращення якості життя на Закарпатті, створення нових робочих місць, прокладання нових маршрутів та заохочення масової участі є спортивний туризм, який наразі є пріоритетним. Особливою рисою в розвитку туризму саме Закарпатської області є пішохідний туризм: спортивний, оздоровчий та туристичні пішохідні екскурсії з пізнавальними цілями.

Метою даної публікації є висвітлення результатів дослідження ресурсних можливостей Закарпатської області для організації пішохідних туристичних маршрутів та пропозиція маршруту I категорії складності із визначенням самого маршруту та основних його характеристик. **Об'єктом дослідження** є територія Закарпатської області на предмет розробки та організації категорійного пішохідного походу I категорії складності. Окрім цього **предмет дослідження** стосується самої організації та прорахунків маршруту, його технічної складності, екологічних та соціальних наслідків для природи та людей. Для досягнення цієї мети в дослідженні визначалися наступні завдання:

- здійснити аналіз фізико-географічних особливостей та умов території прокладання маршруту та вивчення лісистості, топографічних особливостей, наявності водних ресурсів, кліматичних умов, наявності природоохоронних територій тощо.
- дослідити ймовірність виникнення несприятливих погодних умов та інших несприятливих фізико-географічних явищ.
- ідентифікувати маршрут та прокласти трек із визначенням місць привалів, технічних зупинок, аварійних сходжень з маршруту, включення до нитки маршруту туристичних атракцій.
- здійснити розробку необхідного групового та індивідуального спорядження, медичного забезпечення, продуктів харчування тощо та орієнтовного кошторису витрат маршруту.

Матеріали та методи. В статті використано картографічні матеріали та дані дистанційного зондування території, матеріали власних досліджень, які здійснювалися під час польової практики влітку 2023 року на Ясинянській базі КНУ імені Тараса Шевченка. Розробка пішохідних маршрутів I категорії складності в Закарпатській області базується на рекреаційному аналізі природних ресурсів регіону. Застосовано методи індикації ресурсів створення маршруту та визначення його пізнавальної цінності, метод картографування треку маршруту із використанням інструментів вебкартографії платформи AllTrails. AllTrails - це мобільний додаток для навігації та планування походів, який дозволяє користувачам шукати, планувати та слідувати за походами. Додаток доступний на більшості пристроїв. Додаток має велику базу даних з понад 200 000 пішохідних маршрутів по всьому світу. Користувачі можуть шукати маршрути за місцем розташування, тривалістю, складністю та іншими параметрами. AllTrails надає детальну інформацію для кожного маршруту, таку як карта, висота, опис, фото та коментарі інших користувачів. Користувачі також можуть створювати власні маршрути та ділитися ними з іншими користувачами. Сам додаток має кілька функцій, яких немає у інших компаній, що допомагають користувачам планувати та відстежувати свої походи. Додаток дозволяє користувачам створювати маршрути, використовуючи карти, вказівки та відгуки

інших користувачів. Додаток може відстежувати прогрес у реальному часі за допомогою GPS-датчика пристрою. [15] (Чесановський О. 2023)

Результати та їх аналіз. Закарпаття є одним із придатніших регіонів для розвитку спортивного туризму в Україні. Завдяки унікальному прикордонному географічному положенню та багатому природному, етнокультурному і ресурсному потенціалу, воно належить до найперспективніших рекреаційних регіонів Європи, що пропонують цілорічні (міжсезонні) туристичні послуги. Розташування області на заході України, на кордоні з європейськими країнами, сприяє розвитку недорогого (особливо для жителів Європейського Союзу) відпочинку, а переважання сільського населення в регіоні успішно демонструє розвиток сільського туризму, який є одним із секторів туристичної індустрії. [1] (Чесановський О. 2023)

Таким чином, сьогодні спортивно-туристична галузь добре підходить для розвитку регіону. Мальовничі ландшафти, природні об'єкти (наприклад, озеро Синевир, соляні озера), багата культурна спадщина та розгалужена мережа туристично-рекреаційних об'єктів дозволяють розвивати різні види туристичної діяльності. Регіон також привертає все більший інтерес з боку іноземних туристів, які відвідують область. Також регіон славиться великою кількістю унікальних природних ресурсів у Закарпатській області, таких як найвища вершина Карпатських гір, гора Говерла (2061), витік річки Тиса, однієї з найбільших річок Європи, високогірне озеро Синевир на висоті 989 м.

Для проходження даного маршруту потрібно туристичне та спорядження яке також поділяється на особисте та групове. До групового спорядження відносять намет, в якому проживають від 2 до 6 осіб (Tramp Mountain 3), альпіністська мотузка (наприклад Veal Karma 60 m) (6,8 mm), казанок на 3 л, казан 8 л, штатив, сокира, саперна лопатка, ліхтарик, черпак, дошка для нарізання, пальник, газовий балон, миючий засіб, кресало, компас, карта, столовий ніж, мультитул, саперна лопатка, рація, а також медична аптечка (вона може бути і індивідуальною, виходячи з особливостей стану здоров'я кожного з учасників. Також на випадок самооборони від диких звірів перцеві спреї та фаєри. Вартість групового спорядження в розрахунок на групу з 8 осіб становить 27000 гривень і вага загальною вагою близько 20 кг з їжею буде 24 кг. (дивись таблицю 1).

Особисте спорядження включає рюкзак об'ємом 90-120 літрів, водонепроникний килимок, спальний мішок, штани, футболка, головні убори, нижню білизну, альпіністська мотузка (наприклад, Veal Karma 10 m), спальний одяг, сонцезахисні окуляри, годинник, верхній одяг у жорсткому чохла одяг, зручне взуття, вовняні шкарпетки, бавовняні шкарпетки, посуд (ложки, виделки, чашки, тарілки), засоби гігієни (шампунь, гель для душу, засоби особистої гігієни засоби особистої гігієни), швейний набір (голка, нитки, шпильки, гудзики), компас, фляги з водою. Орієнтовна оптимальна вартість на одну особу спорядження 25200 грн/особа, а вага сягає близько 12 кг (з харчуванням 14-16 кг/особа).

Таблиця 1 Вартість спорядження пішохідного походу 1 категорії складності в межах Закарпатської області (розроблено автором)

Індивідуальне спорядження	Транспорт	Загальне спорядження	Їжа
25200	800	3375	3000

Під час обрахунків харчування у поході 1 категорії складності потрібно враховувати тяжкість та виснажливність маршруту та вплив особливостей проходження на особливості харчування під час проходження. Харчування в поході повинно бути калорійним, приблизна

харчова цінність має складати, за вимогами до категорійних походів, 2000-3500 ккал. Проте, попри велику калорійність продукти харчування повинні бути легким та не займати багато місця в сукупному спорядженні. При розрахунках харчування у поході цієї складності на одну особу піде кількість продуктів представлена у таблиці 2.

Таблиця 2 Орієнтовний перелік продуктів харчування у пішохідному поході 1 категорії складності в межах Закарпатської області (розроблено автором)

Назва	Кількість
1. Консерви різні (рибні, м'ясні)	10 шт
2. Сухарі	300 грам
3. Гранула горіхова з шоколадом	300 грам
4. Чай	5 пакетів
5. Кава	50 грам
6. Цукор	50 грам
Назва	Кількість
7. Ковбаса сирокочена	300 грам
8. Енергетичний батончик	300 грам
9. Хліб чорний	400 грам
10. Вермішель швидкого приготування	(4-6 пакетів)
11. Сир дорожній	300 грам

Карпати мають природну красу та різноманітність екосистем, які приваблюють подорожуючих. Карпати знають своїми вражаючими гірськими пейзажами, які включають гірські вершини, ярм та глибокі долини. Вершини окутані туманом, що створює мальовничі карти, особливо під час ранкових та вечірніх годин. Карпатські ліси зберігають величну різноманітність рослинного світу, включаючи хвойні та листяні породи дерев, а також різноманітні види квітів, грибів та трав'янистих рослин. Особливо примітні рододендронові гаї та карпатські лукові екосистеми з унікальною флорою.

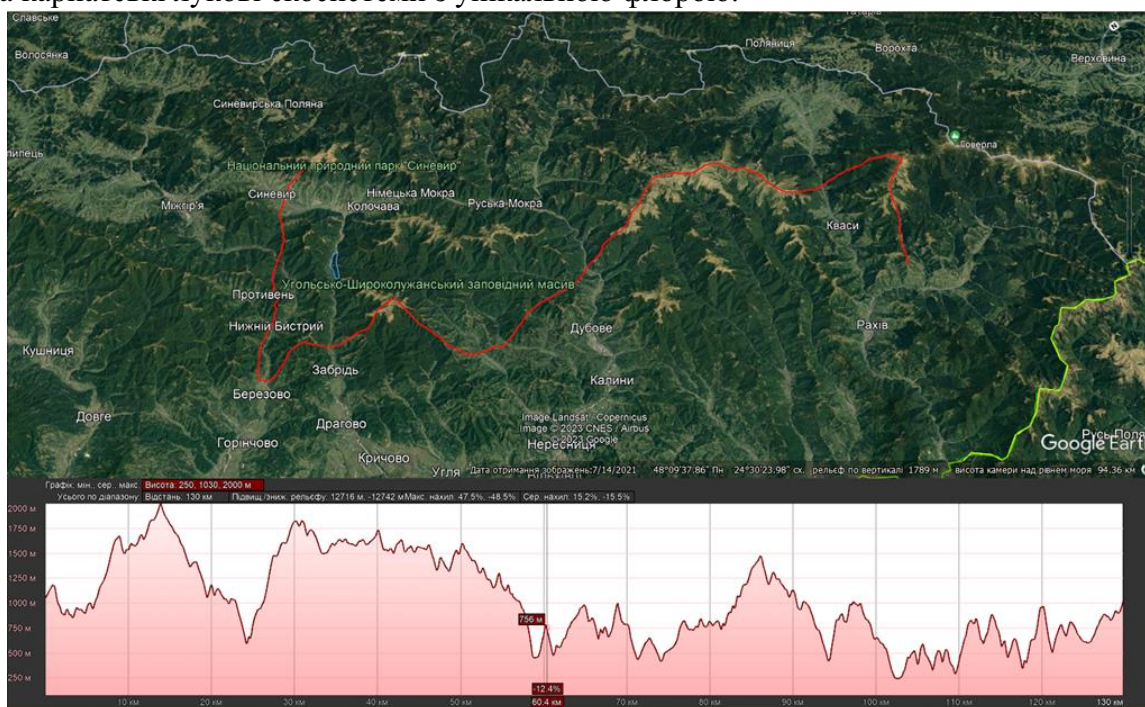

Рис. 1. Нитка пішохідного маршруту I категорії складності у Закарпатській області (розроблено автором)

Карпати багаті на річки, гірські потоки та водоспади, які створюють захоплюючі краєвиди та забезпечують воду для місцевих мешканців та дикої тваринності. Багато з цих вод є чистими та кришталеві чистими, що створює ідеальне середовище для риболовлі та водних видів розваг. Карпати славляться своїми чистими гірськими озерами, які часто вважаються природними чудесами. Їхній синій колір та вражаючі краєвиди забезпечують відвідувачам незабутні враження та можливість насолодитися спокійною природою. [3] [6]

Маршрут першої категорії складності Закарпатською областю становить 132-170 км, тривалість проходження маршрутом – 8 днів з урахування 1 днівки). При подоланні маршруту учасники повинні долати протяжні перешкоди - ліс, рух по хребтам, а також локальні перешкоди. Розроблений маршрут пропонує туристичний похід за наступним треком: с. Видричка – г.Петрос – о.Івор – г.Крачунеска – Драгобрацький водоспад – г. Велика Куртаста – джерело Буркут – Молочний камінь – Старий водяний млин – Дамба Тербле-Ріцької ГЕС – озеро Синевир. (див рис 1.).

Похід передбачає привали, аварійні зупинки, місця ночівель, а також допускається, що у випадку потреби можна буде здійснити додаткові днівки, проходження денного сегменту маршруту складає 18 - 25 км (дивись рис.2.)

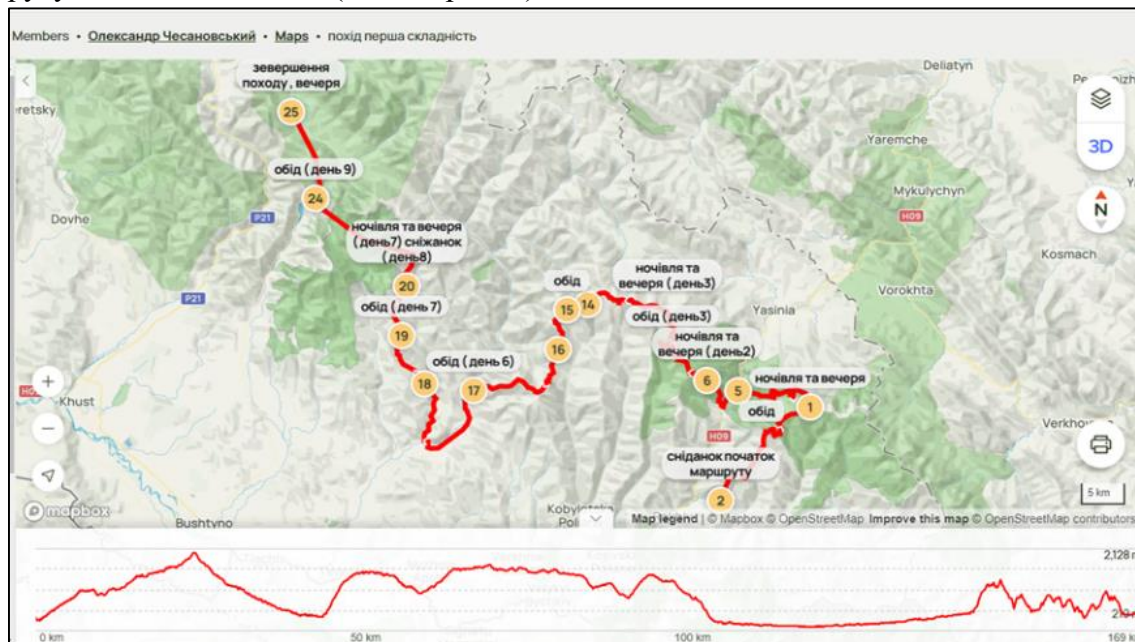

Рис. 2. Нитка маршруту похід перша складність [14] (Чесановський О. 2023)

Висновки. Спортивний туризм є популярною формою відпочинку та активного відпрацювання, яка поєднує в собі спортивні заняття з мандрівками та подорожами. Він надає можливість людям не тільки насолоджуватися природою та відкривати нові місця, але й покращувати фізичну підготовку, випробувати себе, розвивати навички та встановлювати особисті рекорди. Спортивний туризм може включати різноманітні активності, такі як гірський туризм, скелелазіння, велосипедний туризм, водний спорт (кайтсерфінг, веслування на каяках, плавання, серфінг), сплави по річках, піші походи, гірські лижі та багато іншого. Кожен вид спортивного туризму має свої вимоги щодо фізичної підготовки, навичок та безпеки. Закарпатську область обрано для пішохідного походу, оскільки це один з найкрасивіших і найпопулярніших туристичних напрямків, що характеризується сприятливими природними умовами для піших прогулянок. Значна частина маршруту характеризується гірською місцевістю, вкритою лісами. Вигідне географічне положення та

різноманітне природно-географічне середовище роблять його ідеальним місцем для піших походів. Власне щоб відчути атмосферу походів в Карпатах і був запропонований такий маршрут: с. Видричка - Синевир, також в плані походу потрібно враховувати: харчування, відпочинок, медичні засоби також вартує зазначити що даний маршрут являється досить складним через велику протяжність, складний рельєф та непередбачувані погодні умови, що власне було зроблено в цій статті.

Список використаних джерел

- Мельник А. В. Чир Н. В. Сучасні аспекти дослідження природно-заповідного фонду Закарпатської області як ядра для розвитку екологічного туризму // Укр. геогр. журн. - 2019. - № 3. - С. 43-52. - Бібліогр.: 21 назв. - укр.
- Паньків Н., Мороз В. Сучасний стан та перспективи розвитку подієвого туризму в Україні на прикладі розробленого івент-туру "Відкрий для себе Покуття". Науковий вісник НЛТУ України. 2018. № 5. С. 78-82. DOI: 10.15421/40280517.
- Гамор Ф. Д. Гори і люди (у контексті сталого розвитку) : Матеріали міжнар. конф., 14 - 18 жовт. 2002 р. Карпат. біосфер. заповідник, Ін-т екології Карпат НАН України. - Рахів, 2002. - 510 с. - укр.
- Габчак Н. Ф. Рекреаційні та культурно-пізнавальні можливості Закарпаття як напрям розвитку туристичної індустрії / Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. - 2011. - № 9. - С. 149-154. - Бібліогр.: 10 назв. - укр.
- Симочко Г. В. Туристична привабливість сакральних об'єктів Закарпаття // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. - 2011. - № 18. - С. 142-147. - Бібліогр.: 15 назв. - укр.
- Іванов С., Басюк Д. Підготовка фахівців для винного туризму в Національному університеті харчових технологій: традиції та перспективи // Вища шк.. - 2012. - № 6. - С. 7-15. - Бібліогр.: 7 назв. - укр.
- Волошин І., Ненько К., Щурокова Р. Туристично-рекреаційний потенціал Закарпаття // Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Сер. Географія. - 2015. - Вип. 1. - С. 124-131. - Бібліогр.: 15 назв. - укр.
- Чен Р. Н., О. В. Костина, А. Н. Беседовский. Программный комплекс Оверия- туризм для туристических компаний. Системы обработки информации 7. 2010: 69-72.
- Як вижити в поході і вберегти природу: 7 порад із книги "Стежками Карпат" від Олега Ямалова: <https://varosh.com.ua/podorozhi/yak-vyzhyty-v-pohodi-i-vberegty-pryrodu-porady-z-knygy-stezhkamy-karpat-vid-olega-yamalova/>
- Одноденний похід в гори: Боржава, Гемба, Вел. Верх, водопад Шипот: <http://eks.in.ua/view.php?id=55>
- Враження від походів у Карпати: https://www.tourclub.com.ua/uk/info/other/reviews/carpathians_impressions
- Туристичні маршрути по Ужгороду і околицях: <https://go-to.rest/location/transcarpathia/uzhhorod/marshruty/>
- Що подивитись в Міжгір'ї: <https://go-to.rest/location/transcarpathia/mizhhiria/pamiyatki/>
- AllTrails мобільний додаток для фітнесу та подорожей : « похід перша складність» <https://www.alltrails.com/explore/map/thu-01-dec-2022-08-07-ea6b2ef>
- AllTrails головна сторінка : <https://www.alltrails.com/about?section=giving-back>